

lesz a távollevők itthonmaradottjainak karácsonya? Hogyan élnek ezek a szegény emberek? Van kisgyermekük? (Ha az osztály tanulói között is van ilyen gyermek, akkor rájuk fordítjuk a szót, de úgy, hogy ne éleződjön ki a dolog.) Bizony, gyermekek, ahol hiányzik az édesapa, a kenyeret kereső fiú, nehéz ott az élet. Talán még a mindennapi kenyér is hiányzik vagy szűkös. Talán meleg ruhájuk sincsen? Ezzel szemben milyen jó azoknak, akiknek mindez megvan. Hogyan tudnánk segíteni ezeken a szegény elhagyottakon, magukramaradottakon, gyermekeken? (Megbeszélés. Irányítsuk úgy a beszélgetést, hogy az tényleges segítségre vezessen, amit az osztály közösen, közös munkával, gyűjtéssel juttat el még karácsony előtt néhány ilyen családhoz.)

Ha ez meglesz, gyermekek, mi leszünk boldogabbak. Miért? Olyan jó másokkal jót tenni? Bizony, gyermekek, nincsen annál nagyobb öröm a földön, mint ha másokon segíthetünk! Ez a legnagyobb jutalom!

III. *Összefoglalás.* Házi feladat: Mit adhatunk a magukramaradottak gyermekeinek? (Írásbeli feladat.)

1946. december 1. hete.

Általános iskola IV. osztály.

A tanítás anyaga: A sertés.

I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. A múlt órán tanult anyag felújítása és számonkérése a szokásos módon.

b) Áthajlás és érdeklődés-keltés. Itt a december. Hidegre fordult az idő. Reggel, amikor iskolába jöttök, itt is, ott is, disznósívítást hallotok. Van magy sürgés-forgás a házakban. Még a legapróbb gyerekek is ott lábatlankodnak, mert látni szeretnék, hogyan készül a sokféle jó, a hurka, kolbász, mint kerül ki a széksonka, meg a ... kocsonya. (Ezt is úgy vágják ki a sertésből!) Ismerkedjünk meg jobban most a leghasznosabb háziállattal, a sertéssel.

c) Célkitűzés.

II. *Tárgyalás.* a) A sertésről szerzett eddigi ismereteikről számoljanak be a tanulók közös megbeszélés formájában.

b) Az anyag rendezése. Alig van magyar falusi, tanyai ház, ahol legalább egy sertés ne hízna. Még a szegény ember is megvonja magától nyáron a falatot, csak hogy télire levághassa malaekáját. Minden porékája felhasználható, megehető. Egy szögedi író, Tömörkény István el is nevezte tréfásan „öszömdátának”.

Ha koponyáját megnézzük (táblai rajz), azt látjuk, hogy a sertés fogazata sem a húsevőkével, sem a növényevőkével nem egyezik meg.

Hat-hat metszőfoga előreáll és tompahegyű. Ezekkel magvakat, rovarokat szedegethet föl, vagy gyalú módjára vés vele darabokat a tökből, répából, esetleg más húsos növényrészekből. Ezek után kisebb hézag, majd egy-egy felső és egy-egy alsó agyara következik. Ezek a mi szemfogainknak felelnek meg. Ha

jól megnézzük, látjuk, mind a négy fölfelé görbül, szájából kiáll. Agyaraival gycpet hasít, fakérget fejt le, de ha megtámadják, veszedelmes védőfegyvere is, kivált a hímek nagyra nőtt agyara.

Hátul mindkét oldalon, fent is, lent is hét-hét zápfoga van, ezek gumós felületűek. Ezekkel a gumós zápfogakkal szétapróztatja a húst is, de a növényeket is. Nagyon hasonlóak az ember (felnőtt) zápfogaihoz, azok is gumósak.

Lábán két ujj van, tehát páros ujjú, négyesülkű állat, mint a szarvasmarha, de nem kérődöz, mert gyomra nem összetett.

Mivel mindent megeszik, hamar hízik. Zsírjáért és jóízű húzáért tenyésztik. A sertéseket külön legelőn, kondában legelteti a kanász. A háznál őrben hizlalják, csak a jobb fajta sertések számára építenek megfelelő istállót, ahol télen — a kismalacok miatt — fűteni is szoktak.

Hazánkban Kőbánya a legnevezetesebb sertés-piac. Híresek a debreceni kolbász, a csabai kolbász és szalonna, a szegedi szalámi, amelyet mindenki ismer, akár a hagyományos disznótort, a horkát, kolbászt, gömböcöt, sajtot stb.

Általában kétféle sertést különböztetünk meg: zsír- és húsertést. Húsertés az angol sertés, amely hosszú törzsű, nagyra nő és csak második évében szokták hizlalni. Sok és jóízű húst ad. A magyar mangalicák rövid törzsűek, fiatalon is hizlalhatók és sok zsírt, de kevesebb húst adnak, továbbá kevésbé szaporák.

A házisertés őse a vaddisznó, amely jobbára földalatt található növényrészekkel, férgekkel, pajzrokkal stb. táplálkozik. Mindezt agyarával és ormányával tőrja ki a földből. De szereti a makkot, sőt néha nagy károkat tesz a kukoricásban is.

III. *Összefoglalás.* A sertésről tanultak összefoglalása. Közben rövid összefoglaló szavakat írunk a táblára (tanulók füzetébe.) Házi feladat: írjanak a disznóölésről (disznótorról).

1946. december 2 hete.

Általános iskola IV. osztály.

A tanítás anyaga: Herczeg F.: Az arany trombita c. olvasmány tárgyalása.

I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. A múlt órán tárgyalt olvasmány felújítása és számonkérése.

b) *Ráhangelés.* Milyen ünnep közeledik? Miért várjuk annyira a karácsonyt? Hogyan szoktatok megünnepelni ezt a szép, családias ünnepet? Miért várjátok annyira? Mindenkinek lesz szép karácsonya az idén? Vannak ma is szegények, talán többen is vannak olyanok, akik saját hibájukon kívül szomorú karácsonyra várnak, mint máskor, a békeidőben. Egy ilyen szegény gyermek karácsonyát írta meg szép elbeszélésében Herczeg Ferenc. Szeretnétek meghallgatni?

c) *Célkitűzés.*

II. *Tárgyalás.* a) Az író bemutatása.

b) Az olvasmány bemutatása.